

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

AKSİN VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE

(Başvuru no: 4447/05)

KARAR

STRAZBURG

1 Ekim 2013

İşbu karar, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2013. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir

Aksin ve diğerleri/Türkiye davasında,

Başkan,

Guido Raimondi,

Yargıçlar,

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Paulo Pinto de Albuquerque

ve **Daire Yazı İşleri Müdürü** Stanley Naismith'in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire), 10 Eylül 2013 tarihinde gerçekleştirilen kapalı müzakereler sonucunda, aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Davanın temelinde, Türk vatandaşı olan Serhan Aksin, Mehmet Başaran ve Bülent Özcan'ın (« başvurular ») tarafından, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, 5 Kasım 2004 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin (« Sözleşme ») 34. maddesine uygun olarak Mahkeme'ye yapılmış olan bir başvuru (No. 4447/05) bulunmaktadır.

2. Başvuranlar, Mardin'de görev yapan avukatlar H. Cangir, E. Kuzu ve Ankara'da görev yapan M. Vargün, D. Bayır tarafından temsil edilmektedirler. Türk Hükümeti ("Hükümet"), Mahkeme önündeki yargılamada, kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlar, gözaltındayken kötü muamelelere maruz kaldıklarından ve gözaltı sırasında avukat yardımından faydalanamadıklarından şikâyet etmektedirler.

4. Başvuru, 25 Şubat 2010 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir. Ayrıca, Sözleşme'nin 29. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, başvurunun kabul edilebilirliği ve esası hakkında aynı anda karar verilmesine karar verilmiştir.

OLAY VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuranlar, sırasıyla 1973, 1985 ile 1968 doğumludurlar ve Mardin'de ikamet etmektedirler.

6. Başvuranlar, 23 Kasım 2003 tarihinde, Derik Polis Karakolu'nda görevli olan polis memurlarına karşı saldırı düzenlenmek şüphesiyle gözaltına alınmışlardır. Başvuranlar, 24 saat boyunca gözaltında kalmışlardır. Başvuranlar, gözaltına alınmadan önce bir hekim tarafından muayene edilmişlerdir. Sağlık raporunda, herhangi bir yaralanma veya darp izi tespit edilmemiştir.

7. Tutanaklarda başvuranların, sorgulamaları sırasında, savunmalarını kendilerinin yapacaklarını beyan ederek, avukat yardımını reddettikleri görülmektedir. Başvuranlar ifadelerinde, PKK militanlarının kendilerini tehdit ederek birçok faaliyete katılmalarını zorladıklarını, özellikle üç polis memuru hakkında bilgi aktararak, ilgili polis memurlarına karşı saldırı düzenlemeye zorlandıkları beyan etmişlerdir. Başvuranlar, silahlı yasadışı bir örgüt olan PKK ile ilgili bilgi ve itiraflar içeren ifadelerini imzalamışlardır.

8. Başvuranlar, 24 Kasım 2003 tarihinde, gözaltı sonrası bir hekim tarafından muayene edilmişlerdir. Hekim tarafından düzenlenen raporda,

başvuranların bedeninde herhangi bir yara veya darp izine rastlanılmamıştır. Başvuranlar, aynı gün, savcı huzuruna daha sonra da tutuklanmalarına karar veren sulh ceza hâkimi huzuruna çıkarılmışlardır. Başvuranlar, bu iki yargıç huzurunda kendi kendilerini savunmak istediklerini belirterek yine avukat yardımı almayı reddetmişlerdir. Başvuranlar, ifadelerinin polis memurları tarafından herhangi bir baskı olmadan alındığını ve ifadelerinin içeriğini onayladıklarını beyan etmişlerdir. Başvuranlar, PKK bünyesindeki görevleriyle ilgili olarak bilgiler vermişlerdir ve herhangi bir kötü muameleden şikâyet etmemişlerdir. Başvuranlar, alınan bütün ifadelerinin samimi itiraflar ve kabul ettikleri açık ifadeler taşıdığını belirtmişlerdir. Başvuranlar, cezaevine gönderilmişlerdir.

9. Başvuranların avukatı, 1 Aralık 2003 tarihinde, işkence ve kötü muamele nedeniyle polis memurları hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunmuşlardır.

10. Başvuranlar, 3 Aralık 2003 tarihinde, gözaltı sırasında kötü muamele iddialarına ilişkin olarak savcılık tarafından dinlenmişlerdir. Serhan Aksin, polis memurlarının ceketleriyle başını örttüklerini ve kendisine vurduklarını belirtmiştir. Başvuran, elmacık kemiğine bir darbe almış ve kendisine elektrik şoku uygulanmıştır. Başvuranın halen bağırsaklarında ve boğazında kanaması bulunmaktadır. Başvuran, polis memurlarının korkusu nedeniyle hekimin yüzünde teşhis ettiği yumruk izlerinin raporunda belirtmediğini beyan etmiştir. Başvuran, polis memurlarınca parasının ve cep telefonunun iade edilmemesinden şikâyet etmektedir. Bülent Özcan, burnunun ve parmağının kırıldığını ve cinsel organına baskı yapıldığını iddia etmiştir. Mehmet Başaran, cinsel organına şiddet uygulanması ve üç veya dört polis memurları tarafından dövülmesi nedeniyle şikâyet etmektedir. Savcılık, başvuranların Mardin Devlet Hastanesi'nde muayene edilmesini talep etmiştir.

11. 5 Ocak 2004 tarihinde muayene sonucu düzenlenen raporda, Mehmet Başaran ile Bülent Özcan'ın bedeninde herhangi bir anomali veya darp izi

tespit edilmemiştir. Hekim, Serhan Aksi'nin başının arka kısmında servikal bölgede bir hassasiyet tespit etmiş ve raporda ekimoz veya ödem gibi diğer bir belirti bulunmadığına dikkat çekmiştir. Hekim, başvuranın nöroloji servisine sevkine karar vermiş. Burada yapılan muayene sonucu nörolog, Serhan Aksin' in başının arkasındaki 7. servikalde spinal bir kırık teşhis etmiş ve on beş günlük iş göremezlik raporu düzenlemiştir.

12. Savcılık, 22 Ocak 2004 tarihinde, sağlık raporunun yetersiz olduğuna dikkat çekmiş ve Serhan Aksin' in bedeninde kötü muameleye ilişkin başka izlerin olup-olmadığını araştırmak ve iş göremezlik raporunu destekleyen hastalığının kökeniyle bu hastalığının meydana geliş tarihini belirlemek amacıyla adli tabipliğe sevkine karar vermiştir.

13. 23 Şubat 2004 tarihinde düzenlenen rapor, nörolojik inceleme sonuçlarını onaylamıştır. Hekim, ayrıca ekimoz, ödem veya diğer bir travma belirtisi bulunmaması nedeniyle lezyonun meydana geliş tarihini belirlemenin imkansız olduğunu belirtmiştir. Hekim, lezyonun kökenini belirlemek için dosyanın Adli Tıp Kurumu'na gönderilmesini önermiştir. Ayrıca kötü muamele izlerinin bulunmadığı hususunu da onaylamıştır.

14. Savcı, Adli Tıp Kurumundan Serhan Aksin' in bedeninde teşhis edilen lezyonun kökeni ve bu lezyonun meydana geliş tarihiyle ilgili olarak ayrıntılı bilgiler sunulmasını talep etmiştir.

15. Serhan Aksin, 3 Mayıs 2004 tarihinde, Diyarbakır Adli Tıp Kurumu'nda muayene edilmiş ve bu kurum tarafından düzenlenen raporla spinal kırığın tam tarihini tıbbi olarak düzenlemenin imkânsız olduğu belirlenmiştir. Raporda ayrıca Serhan Aksin' in bedeninde kötü muamele izlerinin bulunmadığı doğrulanmıştır.

16. Savcılık, kötü muamelenin uygulandığı iddia edilen tarihte Derik Karakolu'nda görevde olan on bir polis memurunun ifadesini almıştır. Suçlananların sorgularına katılan polis memurları, başvuranların yakalandıklarını, yasaya uygun olarak sorgulandıklarını ve başvuranların

bizzat kendilerinin savcı ve hâkim önünde kötü muameleye maruz kalmadıklarını beyan ettiklerini belirtmişlerdir.

17. Savcılık, 16 Haziran 2004 tarihinde, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Savcı, karar gerekçesinde başvuruların gözaltıları sonunda savcının ve sulh hâkimi önünde çıkarıldıklarında kötü muameleye maruz kalmadıklarına ilişkin beyanlarını dikkate almıştır. Başvuranlar, polis memurları tarafından alınan ifadelerinin doğru olduğunu kabul etmişlerdir. Savcı, başvuruların hâkim ve savcının bazı iyi dileklerini elde etmek amacıyla itiraflarını yinelediklerini ve kendi kendilerini savunmak istediklerini belirterek bir avukat yardımını almayı reddettiklerini dikkate almıştır. Savcı, Mehmet Başaran ve Bülent Özcan ile ilgili olarak, sağlık raporlarında şikâyetçilerin iddialarını destekleyen herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Savcı, Serhan Aksin ile ilgili olarak, 5 Ocak 2004 tarihli rapora rağmen başının arkasında bulunan lezyonun meydana geliş tarihi ile kökeninin Adli Tıp Kurumunca tespit edilemeyeceği sonucuna varmaktadır. Savcı, başvuruların gözaltı öncesi ve sonrasında bir hekim tarafından muayene edildiklerini ve herhangi bir kötü muamele izine rastlanmadığını hatırlatmıştır. Savcı, nihayetinde başvuruların şikâyetlerinin süresi geçtikten sonra yapıldığına atıfta bulunmuştur. Savcı, kötü muamele nedeniyle polis memurları hakkında kamu davası açmayı sağlayacak maddi unsurların bulunmadığı sonucuna varmıştır.

18. Midyat Ağır Ceza Mahkemesi, 22 Temmuz 2004 tarihinde, kovuşturmayaya yer olmadığı kararında olduğu gibi, aynı gerekçelerle başvuruların itirazlarını reddetmiştir.

19. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, 21 Eylül 2006 tarihinde, PKK mensubu oldukları ve PKK adına birçok silahlı eylemler düzenledikleri gerekçesiyle başvuruların suçlu olduklarına karar vermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuruları ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm etmiştir. Başvuranlar, Ağır Ceza Mahkemesi önündeki yargılama sırasında avukat yardımından faydalanmışlardır. Başvuranlar, haklarındaki iddiaları

kabul etmemişler ve ayrıntıları belirtilmeksizin kötü muamelelere maruz kaldıklarını ifade ederek gözaltı sırasında alınan ifadeleri inkâr etmişlerdir. Başvuranlar, üç polis memuru hakkında düzenlenen saldırıya PKK teröristlerinin tehdidi altında katılmaya zorlandıklarını, suçlanan diğer kişilerin kimlik bilgileri ile PKK tarafından kullanılan bölgeler ve faaliyetleriyle ilgili olarak, doğru olarak bilinen bütün bilgileri verdiklerini beyan etmişlerdir. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranların ifadelerinin samimi olduğunu ve sanıkların işbirliği yolunu tercih etmeleri sebebiyle ağırlaştırılmış müebbet hapsine ilişkin cezada indirimine gitmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranların itirafları dışında, maddi delillerin ayrıntılı listesine dayanmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranların kötü muamele iddialarıyla ilgili olarak, maddi delil bulunmaması nedeniyle kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmesiyle başvuranların şikâyetleriyle başlatılan ardından kapatılan soruşturma dosyasının içeriğine atıfta bulunmuştur; Ağır Ceza Mahkemesi, sonuç olarak başvuranların iddialarının açıkça dayanaktan yoksun oldukları kanaatindedir.

20. Yargıtay, 27 Şubat 2007 tarihinde, mahkûmiyet kararını onamıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK İLE ULUSLARARASI HUKUKUN UYGULANMASI

21. Olayların meydana geldiği tarihte yürürlükte olan ilgili iç hukuk ile uygulanması *Batı ve diğerleri / Türkiye* Kararı (no. 33097/96 ile 57834/00, §§ 95-100, AİHM 2004-IV (özet)) ve *Yoldaş / Türkiye* Kararı'nda (no. 27503/04, §§ 23-28, 23 Şubat 2010) belirtilmektedir.

22. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nin bildirgesi: adil yargılanma ile adli yargı organları ve mahkemeler önündeki eşitlik haklarına ilişkin 14. madde üzerine 32. nolu genel yorumları:

“37. İkincisi, suç isnat edilen herkesin kendini bizzat veya kendi seçtikleri bir vekille savunma ve bu hak konusunda bilgilendirilme hakkı, madde 14 paragraf 3 (d)’de de belirtildiği gibi, birbirini karşılıklı olarak dışlamayan iki tür savunma ile ilgilidir. Avukat yardımı alan kişilerin, mesleki sorumluluklar çerçevesinde kalmak kaydıyla, avukatlarına davanın nasıl yürütüleceği konusunda talimat verme ve kendi adlarına konuşma yetkisi verme hakları vardır. Bu arada, Sözleşme’nin sözü, tüm resmi dillerde açıktır: Savunma ya şahsen yapılır “ya da” savunma tarafının kendi seçeceği kişinin hukuksal yardımlarıyla; dolayısıyla, sanığın herhangi bir vekil tarafından temsil edilmeyi reddetmesi mümkündür. Ancak, kişinin kendini kendi başına savunmasıyla ilgili bu hak mutlaklık taşımaz. Yargının sağlıklılığı açısından, belirli durumlarda, sanığın kendisi istemese bile bir avukat atanması gerekli olabilir. Duruşmaların gerektiği gibi yürütmesini engelleyici fiillerde ısrar eden, ağır bir suçlamayla karşı karşıya olduğu halde kendi çıkarını kollayacak durumda olmayan sanıklar söz konusu olduğunda veya sanığın kendilerine soru sorması halinde sıkıntı ve tehdit gibi durumlarla karşılaşabilecek tanıkların korunması açısından bu yola başvurulabilir. Bununla birlikte, sanıkların kendi savunmalarını yapma isteklerine getirilen herhangi bir kısıtlama nesnel ve yeterince ciddi gerekçelere dayanmalı, adaletin gerçekleşmesini sağlamak açısından gerekli olanların ötesine geçmemelidir. Dolayısıyla, iç hukuk, bir sanığın ceza davalarında vekil yardımı olmadan kendini savunma hakkına mutlak yasak getirmekten kaçınmalıdır.”

23. *Correia de Matos / Portekiz Davası*’nda Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi’nin 1123/2002 nolu bildirisi:

“7.5. Komite, belirli bir davada, sanığın söz konusu çıkarları doğru değerlendirme imkânının olmaması dolayısıyla kendi savunmasını daha etkin bir şekilde sağlama imkânının bulunmaması, ceza kovuşturmaları konusu nedeniyle, adaletin yararı içerisinde bir avukatın resen atamasının gerekli olup-olmadığını araştırmak için yetkili mahkemenin sahip olduğunu değerlendirmektedir. Ancak, mevcut durumda, taraf Devletin mevzuatı ile Yüksek Mahkeme’nin içtihadı, sanığın kendisi avukat olsa dahi ceza yargılamasında bir avukat tarafından temsil edilme yükümlülüğünden asla çıkamayacağını ve kanunun sanığın davranışı ile iddialarının ağırlığını dikkate almadığını öngörmektedir. Taraf Devlet ayrıca somut olayda, nispeten basit bir davada, adaletin çıkarlarının zarara uğramasına ilişkin bir avukatın resen atanmasının bulunmaması ve failin kendi savunmasını yapma imkânını verme hakkının kısıtlanması gerektiği nedenini açıklayacak yeterince önemli ve tarafsız

nedenler ileri sürmemiştir. Komite, antlaşmanın 14. maddesinin 3. paragrafının d) bendinin güvence altına aldığı kendini savunma hakkına riayet edilmediği sonucuna varmıştır.”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 3. İLE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

24. Başvuranlar, gözaltı sırasında maruz kaldıklarını iddia ettikleri kötü muameleler ile Sözleşme’nin 3. maddesine ilişkin şikâyetlerini ileri sürmek için iç hukuk yolunun bulunmadığından şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme’nin 3. ile 13. maddeleri ileri sürmektedirler. Davanın kendine özgü koşullarına ilişkin hukuki değerlendirmeye yetkili olan Mahkeme, şikâyetleri yalnızca aşağıda belirtilen Sözleşme’nin 3. maddesi açısından inceleyecektir (*Mecail Özel / Türkiye*, no. 16816/03, § 21, 14 Nisan 2009):

“ Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

A. Kabul edilebilirlik hakkında

1. Mehmet Başaran ile Bülent Özcan ile ilgili olarak

25. Mahkeme, öncelikle, Mehmet Başaran ile Bülent Özcan’ın gözaltına alınmaları sonucunda bedenlerinde herhangi bir darp izi veya şiddet bulunmadığını teşhis eden adli bir tabip tarafından 24 Kasım 2003 tarihinde muayene edildiklerini dikkate almaktadır. Ardından, diğer bir adli tabip 3 Aralık 2003 tarihli raporunda ilk raporun sonuçlarını onaylamıştır (yukarıdaki 7. ile 10. paragraflar).

26. Mahkeme, Sözleşme’nin 3. maddesine aykırı olan kötü muamele iddialarının uygun delil unsurları tarafından desteklenmesi gerektiğini

hatırlatmaktadır (*Hüsniye Tekin / Türkiye*, no. 50971/99, § 43, 25 Ekim 2005, *Martinez Sala ve diğerleri / İspanya*, no. 58438/00, § 121, 2 Kasım 2004 ve *Dağabakan ve Yıldırım / Türkiye*, no. 20562/07, §§ 49-50, 9 Nisan 2013).

27. Mahkeme, somut olayda, Mehmet Başaran ile Bülent Özcan'ın Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olan kötü muamele iddialarına dayanarak, herhangi bir unsurunun veya delil başlangıcı ileri sürülmediğini tespit etmiştir.

28. Bu koşullarda Mahkeme, polis memurlarının Mehmet Başaran ile Bülent Özcan'ın cinsel organına şiddet uygulanmasına ilişkin makul bir şüpheye yol açacak unsurların bulunmadığı sonucuna varmaktadır.

29. Başvurunun bu kısmı, sonuç olarak, açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. §§ 3 ile 4 hükümleri uyarınca reddedilmelidir.

2. Serhan Aksin ile ilgili olarak

30. Mahkeme, Serhan Aksin ile ilgili olarak, Sözleşme'nin 3. maddesine ilişkin şikâyetlerin Sözleşme'nin 35 § 3 hükmü bağlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Mahkeme, diğer taraftan bu şikâyetlerin herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle örtüşmediğini saptamaktadır. Dolayısıyla bu şikâyetlerin kabul edilebilir olduğuna karar vermek uygun olacaktır.

B. Esas hakkında

31. Hükümet, başvuranının iddialarını kabul etmemektedir.

32. Mahkeme, bir kişinin tamamıyla polis memurlarının kontrolü altındayken gözaltı sırasında yaralanması durumunda, bu süreç içerisinde meydana gelen tüm yaralanmaların büyük olasılıkla olaylarda meydana geldiğini hatırlatmaktadır (*Salman / Türkiye* [BD], no. 21986/93, § 100,

AIHM 2000-VII). Dolayısıyla, teşhis edilen yara izlerinin kökeni hakkında makul bir açıklama sunmak ve mağdurun iddiaları hakkında şüpheyandıran olayların kurulmasına ilişkin delilleri özellikle bu iddiaları tıbbi belgelerle destekleyerek ortaya çıkarmak görevi Hükümete aittir (Bk., pek çok karar arasında, *Selmouni / Fransa* [BD], no. 25803/94, § 87, AIHM 1999-V, *Berktaş / Türkiye*, no. 22493/93, § 167, 1 Mart 2001, ve *Ayşe Tepe / Türkiye*, no. 29422/95, § 35, 22 Temmuz 2003).

33. Mahkeme, iddia edilen olay ve olguların kurulması için “her türlü makul şüpheyötesinde” delil kıstaslarından yararlanmaktadır; ancak benzeri bir kanıt, bir dizi gösterge veya yeterince önemli, kesin ve tutarlı çürütülemez karineler sonucunda ortaya çıkabilmektedir (*İrlanda / Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978, § 161 *in fine*, Seri A no. 25, ve *Labita / Türkiye* [BD], no. 26772/95, §§ 121 ve 152, AIHM 2000-IV).

34. Mahkeme, ayrıca bir kişinin Sözleşme’nin 3. maddesine aykırı olarak polis memurları veya Devletin benzer diğer birimleri tarafından kötü muameleye maruz kaldığını savunabilir bir şekilde ifade ederse bu hükmün, etkin resmi bir soruşturma yapılmasını öngördüğünü hatırlatmaktadır. Bu soruşturma, Sözleşme’nin 2. maddesinde öngörülen soruşturma gibi, sorumluların kimliklerinin tespit edilmesine ve cezalandırılmalarına imkân vermelidir (Bk., birçok diğer kararlar arasında, *McCann ve diğerleri / Birleşik Krallık*, 27 Eylül 1995, § 161, Seri A no. 324, *Kaya / Türkiye*, 19 Şubat 1998, § 86, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1998-I, ve *Yaşa / Türkiye*, 2 Eylül 1998, § 98, *Derleme* 1998-VI).

35. Hükümet, 5 Ocak 2004 tarihli raporda belirtilen sekellere itiraz etmemektedir ancak bu sekellerin meydana geliş tarihinin tıbbi açıdan tam olarak belirlenmesinin imkânsız olduğunu ileri sürmektedir. Hükümet, başvuranın gözaltındayken kötü muameleye maruz kaldığına ilişkin şüpheyandıracak herhangi bir unsurun dosyada bulunmadığını da eklemektedir. Hükümet, başvuranın verdiği ifadelerin içeriğine ve gözaltı sonucunda savcı

ve hâkim huzuruna çıkarıldığında şikâyetçi olmamasına atıfta bulunmaktadır.

36. Mahkeme, başvuranın 24 saat gözaltında kaldığını ve gözaltı öncesi ve sonrasında adli bir tabip tarafından muayene edildiğini tespit etmektedir. Başvuran, sağlık muayenesi boyunca hiçbir şikâyetle bulunmamaktadır; üstelik başvuran cezaevinde tutuklu bulunduğu sırada cezaevi hekimi tarafından muayene edilme talebinde bulunmamıştır. Mahkeme, aynı şekilde savcının belirttiği gibi, başvuranın gözaltına alınması sonrası savcı ve hâkim huzurunda herhangi bir kötü muamele şikâyetinde bulunmadığını tespit etmektedir. Başvuran, aksine gözaltına alınması sırasında ifadesinin baskı altında alınmadığını beyan etmiştir.

37. Mahkeme'nin değerlendirmesine sunulan tek unsurun, herhangi bir hematom veya belirti bulunmaksızın ilk defa servikal spinal kırık teşhisinin yapıldığı 5 Ocak 2004 tarihli sağlık raporu olduğuna işaret etmektedir. Bu lezyon nedeniyle, başvurana on beş günlük iş göremezlik raporu verilmiştir. Bir önceki sağlık raporunda olduğu gibi, gözaltı sonrası bu raporda kötü muameleyle ilişkin değer herhangi bir iz bulunmamaktadır.

38. Mahkeme, dosyadaki tüm belgeleri inceledikten sonra, başvuranın şikâyeti üzerine savcının ayrıntılı bir soruşturma başlattığını, başvuranların ifadelerini aldığını ve Serhan Aksin' in bedeninde teşhis edilen sekellerin kökenini araştırmak amacıyla aksi yönden kanaat bildiren tıbbi bilirkişi raporu düzenlendiğini tespit etmektedir. Savcı, ayrıca başvuranların yakalanması ile sorgulanması sırasında görevde olan polis memurlarının da ifadesini almıştır. Mahkeme, bu soruşturmanın ardından savcılığın başvuranın iddialarını destekleyen maddi delillerin bulunmaması nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verdiğini gözlemlemektedir.

39. Bu karar, özellikle başvuranların gözaltı sonrası hâkimler huzurunda şikâyetçi olmamaları ve samimi itiraflarıyla da desteklenmiştir (yukarıdaki 16. paragraf).

40. Mahkeme, sonuç olarak ilk derece mahkemesinin başvuranın açıklamalarının inandırıcılık derecesini değerlendirmek için daha iyi bir konumda olduğu kanaatindedir. Başvuran, diğer taraftan tespitlerini yeniden meydana getirmek için diğer ek unsurlar sunmamıştır.

41. Mahkeme, dosyaya aktarılan belgeler ışığında, başvuranın gözetiminde kaldığı sırada polis memurları tarafından Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olarak kötü muamelelere maruz kaldığına ilişkin "her türlü makul şüphe ötesinde" kökeninin araştırılması yönünde herhangi bir unsur veya ipucuna sahip olmadığını tespit etmektedir (*Özlem Alparslan / Türkiye* (kabul edilebilirlik kararı), no. 52663/99, 25 Ağustos 2008, *Okay / Türkiye* (kabul edilebilirlik kararı), no. 6283/02, 1 Haziran 2006, *Cengiz Sarıkaya / Türkiye*, no. 38870/02, § 57, 20 Mayıs 2008, *Erdal Yıldız / Türkiye* (kabul edilebilirlik kararı) no. 68630/01, 10 Ocak 2008, *Hüsniye Tekin / Türkiye*, no. 50971/99, § 50, 25 Ekim 2005, ve *Coşar / Türkiye*, no. 22568/05, §§ 32-35, 26 Mart 2013).

42. Sonuç olarak Mahkeme, iddia edilen kötü muamelelerle ilgili olarak, Sözleşme'nin 3. maddesine herhangi bir aykırılık tespit etmemektedir (Bk., *mutadis mutandis, Assenov ve diğerleri / Bulgaristan*, 28 Ekim 1998, § 100, *Derleme* 1998-VIII). Dolayısıyla, esas veya usul yönlerinden Sözleşme'nin 3. maddesi ihlal edilmemiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 6. §§ 1 VE 3. HÜKÜMLERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

A. Kabul edilebilirlik hakkında

43. Başvuranlar, gözetim sırasında avukat yardımı alamadıklarından şikâyet etmektedirler. Mahkeme, bu şikâyetleri aşağıda belirtilen Sözleşme'nin 6. §§ 1 ve 3-c) hükümleri açısından inceleyecektir:

“1. Herkes, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, (...) bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, (...) görülmesini istemek hakkına sahiptir.

3. Her sanık en azından aşağıdaki haklara sahiptir:

(...)

c) Kendi kendini savunmak veya kendi seçeceği bir savunmacının yardımından yararlanmak ve eğer savunmacı tutmak için mali olanaklardan yoksun bulunuyor ve adaletin selameti gerektiriyorsa, mahkemece görevlendirilecek bir avukatın para ödemeksizin yardımından yararlanabilmek.”

44. Mahkeme, bu şikâyetin Sözleşme’nin 35. § 3 hükmü bağlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Mahkeme, diğer taraftan şikâyetin herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle örtüşmediğini saptamaktadır. Dolayısıyla bu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermek uygundur.

B. Esas hakkında

45. Hükümet, başvuranların iddialarını kabul etmemektedir. Hükümet, olay ve olgulara dayanarak, başvuranlara diledikleri takdirde talep ettikleri ya da re’sen atanan avukatların tayin edilebileceğinin hatırlatıldığını savunmaktadır. Hükümet, başvuranların avukat yardımı almak istemediklerini beyan ettiklerini açıklamaktadır. Hükümet, nihayetinde, başvuranların Ağır Ceza Mahkemesi ile Yargıtay önünde bir avukat yardımı aldıklarını ve kendilerini savunmak için bütün imkânlardan yararlandıklarını belirtmektedir.

46. Mahkeme, yerleşik içtihadına atıfta bulunarak, Sözleşme’nin 6. maddesinin 3. paragrafının c) bendinde belirtilen hakkın, ceza yargılaması alanında aynı maddenin 1. paragrafında yer alan adil yargılanma kavramına

ilişkin diğer unsurlardan birini teşkil ettiğini belirtmektedir (*Salduz / Türkiye* [BD], no. 36391/02, §§ 50-54, 27 Kasım 2008). Bu bağlamda Mahkeme, Sözleşme'nin 6. § 1 hükmü tarafından öngörülen adil yargılanma hakkının yeterince “somut ve etkin” olması için genellikle bir şüphelinin polis memuruyla ilk sorgusu esnasında kendisine bir avukat yardımı verileceğini ancak somut olayın özel koşulları ışığında, zorlayıcı nedenler bulunması halinde bu hakkın kısıtlanacağını hatırlatmaktadır. Zorlayıcı nedenlerin istisnai durumlarda avukata erişim hakkının engellenmesini haklı kılması durumunda, böyle bir kısıtlama –gerekçesi ne olursa olsun-, Sözleşme'nin 6.maddesinde belirtilen sanık haklarına haksız biçimde zarar vermemelidir. Polis sorgusu esnasında avukat yardımı alınmaksızın alınan ve kişinin mahkûmiyetine dayanak teşkil eden suçlayıcı ifadeler savunma hakkına telafi edilemez şekilde zarar vermektedir (anılan, *Salduz*, § 55).

47. Ancak Mahkeme, *Salduz* kararının aksine, mevcut davada başvuranın gözaltı sırasında avukat yardımı almamasının ilgili yasal hükümlerin sistematik biçimde uygulanmasının sonucu olmadığını belirtmektedir. Başvuranlar, somut olayda, genellikle bir avukat yardımı talep etme hakkına sahip olmuşlardır.

48. Bu bağlamda Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin ne lafzı ne de ruhunun, başvuranın iradi olarak açık ya da örtülü biçimde adil yargılanma hakkından vazgeçmesini engellemediğini belirtmektedir (*Kwiatkowska v. İtalya* (kabul edilebilirlik kararı), no. 52868/99, 30 Kasım 2000; *Ananyev v. Rusya*, no. 20292/04, § 38, 30 Temmuz 2009). Ancak davada yer alma hakkından vazgeçme durumunun geçerli ve etkin olabilmesi için her türlü şüpheden uzak bir açıklıkta olması, ayrıca sonuçlarının ağırlığı itibarıyla asgari garantileri içermesi gereklidir (*Salduz*, yukarıda anılan, § 59).

49. Mevcut davanın koşullarında, Mahkeme başvuranların avukat yardımından faydalanma hakkının gözaltı sırasında kendilerine hatırlatıldığını ve bu hususu itiraz etmediklerini dikkate almaktadır. Bu bağlamda başvuranların, sorgu tutanağından da anlaşıldığı üzere, avukat

yardımından faydalanma hakkına sahip olduklarına dair bilgi de edindikleri görülmektedir (yukarıdaki 7. paragraf). Mahkeme, ayrıca başvuruların savcı ve tutuklama kararını veren sulh hâkimi önünde kendi kendilerini savunmak istediklerini belirterek bir avukat yardımı almayı reddettiklerini gözlemlemektedir. Mahkeme, başvuruların ceza yargılamasının başlangıcı ile bütün yargılama boyunca bir avukat yardımı aldıklarını tespit etmektedir. Mahkeme, nihayetinde, başvuruların kötü muamele iddialarının Ağır Ceza Mahkemesi tarafından incelendiğini ve dayanaktan yoksun olduğuna karar verildiğini gözlemlemektedir (yukarıdaki 19. paragraf). Mahkeme, sonuç olarak, başvuruların mahkûmiyetlerinin samimi olduklarına karar verilen yineledikleri itiraflar ile maddi diğer delillere dayandığını dikkate almaktadır (*mutatis mutandis*, anılan, *Coşar*, § 52).

50. Dolayısıyla başvurular, gözaltı sırasında avukat yardımından faydalanma hakları bulunurken, bu yardımı almayı reddetmişlerdir. Başvuruların gözaltı sırasında alınan ifadelerinden de açıkça görüldüğü gibi, avukat yardımından faydalanma haklarından serbestçe ve kendi rızalarıyla vazgeçtikleri değerlendirilmektedir. Başvuruların bu haklarından vazgeçmeleri, belirsiz değildir ve asgari bir güvence ile çevrilidir (anılan, *Yoldaş*, § 52, 23 Şubat 2010, *a contrario*, *Padalov / Bulgaristan*, no. 54784/00, § 54, 10 Ağustos 2006, ve *Somogyi / İtalya*, no. 67972/01, § 73, AİHM 2004-IV).

51. Bu koşullarda, Mahkeme'nin elinde bulundurduğu unsurlar ve tarafların görüşleri ışığında ve davanın tümü incelendiğinde, Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin 3. paragrafının c) bendi ile 1. paragrafı birlikte değerlendirildiğinde, başvuruların adil yargılanma haklarından yoksun bırakılmadıkları kanısına varmıştır.

52. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 6. §§ 1 ile 3-c) hükümleri ihlal edilmemiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 6. § 1 ve § 3 hükümlerine ilişkin şikâyetlerin ile başvuran Serhan Aksin ile ilgili olarak, Sözleşme'nin 3. maddesine ilişkin şikâyetlerin kabul edilebilir olduğuna ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna;

2. Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmediğine;

3. Sözleşme'nin 6 §§ 1 ve 3-c) hükümlerinin ihlal edilmediğine;

Karar vermiştir.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilerek, İçtüzüğün 77. §§ 2 ve 3 hükümleri uyarınca, 1 Ekim 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith

Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi

Başkan